

POSTANOWIENIE

Dnia 3 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie z wniosku obrońcy skazanego **R. K.** ,
o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka, SSN Anny Dziergawki i SSN Pawła Kołodziejskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy, której przedmiotem jest rozpoznanie kasacji od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 29 października 2024 r., sygn. akt II Ka 377/24,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 3 marca 2026 r.,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć SSN Antoniego Bojańczyka, SSN Annę Dziergawkę
i SSN Pawła Kołodziejskiego od udziału w sprawie o rozpoznanie
kasacji wniesionej na korzyść R. K. , a prowadzonej w Sądzie
Najwyższym pod sygn. akt II KK 179/25.**

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym zawisła sprawa II KK 179/25, dotycząca kasacji obrońców kilku oskarżonych od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 29 października 2024 r., sygn. akt II Ka 377/24. Jedną z kasacji wywiodła obrońca R. K.. W kasacji obrońcy skazanego R. K. został podniesiony m.in. zarzut nienależytej obsady Sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w Siedlcach z uwagi na udział w wydaniu orzeczenia SSO X. Y., powołanej do pełnienia urzędu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o

zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3; dalej: „ustawa nowelizująca KRS”).

Powyższa sprawa została przydzielona do rozpoznania SSN Adamowi Rochowi. Na skutek wniosku obrońcy R. K. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 15 lipca 2025 r., II KK 179/25 [KRI 1030], wyłączył SSN Adama Rocha od udziału w rozpoznaniu tej sprawy.

Następnie sprawa ta została przydzielona do rozpoznania SSN Annie Dziergawce. Sprawa została skierowana do rozpoznania na rozprawie i wyznaczono do jej rozpoznania trzysobowy skład orzekający: SSN Dariusz Kala (przewodniczący), SSN Anna Dziergawka (sprawozdawca), SSN Marek Motuk.

Obrońca skazanego R. K. złożyła wniosek o wyłączenie SSN Anny Dziergawki i SSN Marka Motuka. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 23 grudnia 2025 r., II KK 179/25 [KRI 1280] nie uwzględnił wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w rozpoznaniu sprawy kasacyjnej oraz pozostawił bez rozpoznania wniosek o wyłączenie SSN Marka Motuka (z uwagi na przejście SSN Marka Motuka w stan spoczynku).

Sprawa ponownie została skierowana na rozprawę i tym razem do jej rozpoznania wyznaczono następujący skład orzekający: SSN Anna Dziergawka (przewodniczący, sprawozdawca), SSN Antoni Bojańczyk, SSN Paweł Kołodziejski.

Pismem z dnia 11 lutego 2026 r. obrońca skazanego R. K. złożyła wniosek o wyłączenie SSN Antoniego Bojańczyka, SSN Anny Dziergawki i SSN Pawła Kołodziejskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy II KK 179/25. Obrońca wskazała na powołanie ww. sędziów Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy nowelizującej KRS. Powołała się w tym zakresie na stosowne orzecznictwo Sądu Najwyższego i trybunałów międzynarodowych, wskazując, że rozpoznanie sprawy w obecnym składzie będzie prowadziło do zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Drugi argument obrońcy dotyczył tego, że orzekanie w sprawie przez ww. sędziów prowadziłoby do naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua*, bowiem wspomniani na wstępie uzasadnienia zarzut kasacji dotyczy orzekania przez Sąd odwoławczy z udziałem sędziego powołanego w tożsamej procedurze, co sędziowie, którzy mieliby rozpoznać w tej sprawie kasację obrońcy R. K..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się zasadny.

Sąd Najwyższy dostrzega, iż kwestia wyłączenia od udziału w rozpoznaniu tej sprawy SSN Anny Dziergawki była już przedmiotem rozpoznania, a postanowieniem z dnia 23 grudnia 2025 r., II KK 179/25 [KRI 1280], Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku o jej wyłączenie. W ocenie Sądu Najwyższego w tej sprawie nie zachodzi jednak sytuacja wskazana w art. 41a k.p.k., zgodnie z którym wniosek o wyłączenie sędziego oparty na tych samych podstawach faktycznych co wniosek wcześniej rozpoznany, pozostawia się bez rozpoznania. Analiza pierwszego postępowania z wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki prowadzi do konkluzji, że Sąd Najwyższy rozpoznając tamten wniosek odniósł się do problematyki zasadności wyłączenia sędziego powołanego na wniosek wadliwie ukształtowanej KRS oraz do kwestii zasadności wyłączenia sędziego z uwagi na zasadę *nemo iudex in causa sua* w trybie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., nie dostrzegając podstaw do uwzględnienia wniosku. W ww. postanowieniu nie zawarto jednak rozważań, które wskazywałyby na to, że Sąd Najwyższy miał na względzie okoliczność, iż zarzut kasacji obrońcy R. K. dotyczy orzekania przez Sąd odwoławczy z udziałem sędziego powołanego w tożsamej procedurze, co sędziowie, którzy mieliby rozpoznać w tej sprawie kasację obrońcy tego skazanego. Tym samym Sąd Najwyższy rozpoznający poprzedni wniosek o wyłączenie SSN Anny Dziergawki nie oceniał argumentów obrońcy przez pryzmat wymogów art. 41 k.p.k. i tego, czy nie zachodzą wątpliwości co do bezstronności sędziego, który miałby orzekać o zasadności zarzutu kasacji dotyczącego wadliwości powołania sędziego skutkującej nienależytą obsadą sądu wówczas, gdy sam ten sędzia został powołany w podobnej wadliwej procedurze nominacyjnej. Z tego względu Sąd Najwyższy uznał, że nie ziściły się okoliczności wskazane w art. 41a k.p.k.

W ocenie Sądu Najwyższego w niniejszym składzie podstawą do wyłączenia SSN Anny Dziergawki, ale również SSN Antoniego Bojańczyka i SSN Pawła Kołodziejskiego od rozpoznania kasacji obrońcy R. K. jest fakt, że zawarto w niej zarzut dotyczący nienależytej obsady sądu, powiązany ze sposobem powołania sędziego Sądu Okręgowego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa,

ukształtowanej w trybie przepisów ustawy nowelizującej KRS. Skoro tak, to oceniając zasadność tego zarzutu sędziowie Sądu Najwyższego objęci wnioskiem o wyłączenie musieliby się wypowiadać co do okoliczności, które w tożsamym stopniu odnoszą się zarówno do sędziego Sądu II instancji orzekającego w tej sprawie, jak również do nich. W takim układzie procesowym zachodzi identyczność sytuacji prawnej sędziego, którego dotyczy zarzut wskazujący na uchybienie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., jak i sędziów, którzy mieliby rozpoznać kasację w tej sprawie.

Podsumowując, rozpoznanie kasacji w tej sprawie przez Sąd Najwyższy z udziałem SSN Anny Dziergawki, SSN Antoniego Bojańczyka i SSN Pawła Kołodziejskiego mogłoby wzbudzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności tych sędziów, skoro mieliby oni oceniać zaistnienie w tej sprawie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., którego podstawy odnoszą się do nich w takim samym stopniu, jak do sędziego, którego dotyczy zarzut kasacji. W rozpatrywanej sprawie konieczność wyłączenia sędziów wynika zatem z istoty gwarancji bezstronnego orzekania przez sąd i sedna zakazu *nemo iudex in causa sua*.

Dodatkowo należy podkreślić, że odmiennie niż w postanowieniu z dnia 23 grudnia 2025 r. wydanym w tej sprawie, Sąd Najwyższy uważa, iż fakt powołania sędziego Sądu Najwyższego na wniosek wadliwie ukształtowanej KRS stanowi podstawę do jego wyłączenia, ze względu na konieczność zapewnienia oskarżonemu dostępu do sądu niezależnego, bezstronnego, ustanowionego ustawą, w rozumieniu konstytucyjnym i konwencyjnym. Okoliczność ta dotyczy wszystkich sędziów wyznaczonych do orzekania w tej sprawie kasacyjnej. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 87 § 1 ustawy o SN, pozostaje związany uchwałą połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), gdzie stwierdzono, że: *„nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”*. Cytowana uchwała ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego. Wynikającego z uchwały połączonych Izb stanu rzeczy nie zmieniło orzeczenie

Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61; Dz. U. 2020, poz. 376). Argumenty na rzecz tej tezy zostały obszernie zreferowane m.in. w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r. I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 6 lipca 2023 r., IV KO 14/23; czy w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23, a Sąd Najwyższy orzekający w tej sprawie je podziela.

Stanowisko zawarte w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego zostało następnie potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Jest ono także aprobowane w kolejnych orzeczeniach (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; z dnia 14 stycznia 2025 r., III KK 436/24; z dnia 15 stycznia 2025 r., I KO 127/24; z dnia 17 stycznia 2025 r., IV KK 458/24; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23; z dnia 18 grudnia 2024 r., II KO 84/24; z dnia 16 stycznia 2025 r., II KK 322/24; z dnia 17 grudnia 2025 r., I KK 359/25; z dnia 7 stycznia 2026 r., II KK 433/25).

Ponadto, zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz p. Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, udział w procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie był niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek p. Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19, wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. p. Polsce*, skarga nr 1469/20 oraz wyroku pilotażowym ETPCz z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa p. Polsce*, skarga nr 50849/21). Wyluczając w tej sprawie sędziów od rozpoznania sprawy kasacyjnej Sąd

Najwyższy miał w polu widzenia również to, że na skutek skarg do ETPCz z powodu wydawania orzeczeń przez Sąd Najwyższy z udziałem wadliwie powołanych sędziów, w ramach zawartych ugód lub decyzji akceptujących tzw. jednostronne deklaracje rządu, ETPCz zobowiązuje rząd do wypłacania skarżącym kwot zadośćuczynień sięgających zazwyczaj do 10.000 euro (por. m.in. decyzje ETPCz: z dnia 5 grudnia 2024 r.: *Cupał i inni p. Polsce*, skarga nr 30049/22; *Zieliński p. Polsce*, skarga nr 3423/22; *Łabudek p. Polsce*, skarga nr 43727/21; z dnia 7 maja 2025 r. w sprawach *Renata Półtorak-Libura i Tadeusz Libura p. Polsce* (razem z trójką innych skarżących), skarga nr 43211/21; z dnia 7 maja 2025 r. w połączonych sprawach *Burchard i Szymczak p. Polsce*, skargi nr 1470/22 oraz 20920/22; z dnia 19 czerwca 2025 r., *Piotr Reczkowicz p. Polsce*, skarga nr 33082/22).

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[r.g.]